

Concept

Ondersteuningsplan Berséba 2027-2031

Samen werken aan herbergzaam onderwijs



Inhoud

Inhoud	2
VOORWOORD	3
1. Wie zijn wij en waarom een ondersteuningsplan?	4
Wie zijn wij?	4
Wat laten de feiten en cijfers ons zien?	4
Waarom een ondersteuningsplan?	5
Hoe is dit plan tot stand gekomen?	5
Hoe is dit plan opgebouwd?	5
2. Waar staan we?	6
Wat hebben we bereikt in de vorige ondersteuningsplanperiode?	6
Wat gebeurt er om ons heen?	7
Wat vindt de inspectie van ons?	8
Wat zegt de SWOT-analyse over ons?	8
3. Wat is onze opdracht	9
Wij bieden herbergzaam onderwijs: wat betekent dat?	9
Zichtbaarheid in de praktijk: werkzame principes lectoraat	9
Beweging naar inclusie	11
4. Wat is onze visie en welke koers zetten we uit?	12
Onze visie	12
1. Hoger doel	12
2. Onze kernwaarden	12
3. Onze kernkwaliteiten	13
4. Onze koers. (Gewaagd doel)	13
5. Hoe zetten we de koers uit?	15
Koerskaart 1: We werken en denken vanuit de gemeenschap.	16
Koerskaart 2: We versterken de pedagogische en didactische basis.	18
Koerskaart 3: We kiezen voor flexibele en passende organisatievormen	20
Koerskaart 4: We versterken het gespecialiseerd onderwijs	22
en ontwikkelen het door.	22
Koerskaart 5: We sturen samen op kwaliteit, uitvoering en ontwikkeling	24

VOORWOORD

Het reformatorisch samenwerkingsverband voor primair onderwijs staat voor een duidelijke én uitdagende opdracht: ervoor zorgen dat ieder kind op één van onze scholen, bij voorkeur in of dicht bij de eigen woonplaats, goed onderwijs en waar nodig passende ondersteuning krijgt. In dit ondersteuningsplan beschrijven wij hoe wij dit samen vormgeven en wat onze koers voor de komende jaren is. Het plan bouwt voort op de vele mooie dingen die al in ons samenwerkingsverband gebeuren. Een samenwerkingsverband waarin iedere dag ontzettend veel mensen met grote betrokkenheid en liefde zich inzetten om kinderen in een reformatorische setting onderwijs en ondersteuning te bieden.

We werken samen verder aan het bieden van herbergzaam onderwijs. Daarin zien we de verschillen tussen kinderen én tussen professionals als een meerwaarde voor goed onderwijs. Tegelijkertijd hebben we oog voor wat kinderen binnen een groep met elkaar gemeen hebben. Kinderen zijn welkom, voelen zich veilig en krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen.

Binnen de teams wordt verantwoordelijkheid gedeeld en versterken professionals elkaar, waarbij het handelen gebaseerd is op de Bijbel. Samenwerken is hierin het sleutelwoord. Schoolbesturen, (voor)scholen, ouders, gemeenten en jeugdhulp trekken gezamenlijk op om passende ondersteuning te bieden. Berséba geeft hierin richting, bewaakt de samenhang en biedt ondersteuning waar nodig

De ondersteuning vindt, waar mogelijk, in de reguliere setting plaats. De focus ligt op de context waar het kind zich ontwikkelt en niet uitsluitend op de individuele leerling. Ditzelfde geldt ook voor de onderwijsprofessionals: we zijn ook hierin gericht op het team als geheel. Speciale expertise blijft beschikbaar waar nodig, altijd met het perspectief op deelname en ontwikkeling. Op deze manier kunnen alle betrokkenen leren en floreren en anderen en het algemeen belang met hun talenten dienen.

Tegelijkertijd erkennen we de spanning tussen dit uitgangspunt en de weerbarstige praktijk. Dit vraagt elke keer om zorgvuldige afwegingen en het gezamenlijk zoeken naar de beste weg. We zijn ons bewust dat de omstandigheden niet eenvoudig zijn en dat dit wellicht niet op korte termijn verandert. Daarom hebben we juist met elkaar gekeken naar wat er nodig is zodat ook de komende periode onze professionals in de scholen hun werk zo goed mogelijk kunnen blijven doen. Dit heeft geleid tot een koers waarin we uitgaan van gemeenschappelijkheid, het belang van een goede pedagogische didactische basis en flexibele organisatievormen. Met dit ondersteuningsplan geven we richting en stellen we kaders en ambities voor de komende jaren. Zo bouwen we samen verder aan een sterke ondersteuningsstructuur gericht op de ontwikkeling, het welzijn en zich welkom voelen van ieder kind en met oog voor de omstandigheden waarin de teams op de scholen hun werk doen.

1. Wie zijn wij en waarom een ondersteuningsplan?

Wie zijn wij?

Wij zijn Berséba! Met 'wij' worden in de eerste plaats de aangesloten schoolbesturen en scholen van de netwerkorganisatie Berséba bedoeld. Samen met de medewerkers van de bureauorganisatie vormen zij Berséba. Het ondersteuningsplan is daarmee een plan van het samenwerkingsverband Berséba in haar volle breedte.

Berséba is een netwerkorganisatie. De netwerkorganisatie verwijst naar het geheel van schoolbesturen, scholen en de bureauorganisatie van Berséba die samen het samenwerkingsverband vormen. In onderlinge samenwerking realiseren zij passend onderwijs. In het netwerk werken schoolbesturen en scholen samen in regio's, delen zij expertise, stemmen zij ondersteuning af en geven zij gezamenlijk invulling aan de zorgplicht. Hier ligt het eigenaarschap voor het voorbereiden en opstellen van beleid en de uitvoering ervan in de dagelijkse praktijk.

De bureauorganisatie is de formele, uitvoerende organisatie van het samenwerkingsverband. Deze bestaat uit medewerkers die verantwoordelijk zijn voor beleidsvoorbereiding en -uitvoering en voor de inzet van financiële middelen. Het beleid wordt in samenwerking met de schoolbesturen ontwikkeld, waarbij de bureauorganisatie vooral een regisserende, stimulerende en faciliterende rol heeft. Daarnaast zijn zij verantwoordelijk voor (het proces van) de toeleiding naar gespecialiseerd onderwijs (via loketten), kwaliteitszorg, regionale afstemming met gemeenten en andere samenwerkingsverbanden en het ondersteunen van schoolbesturen en scholen.

Onze grondslag

De grondslag van Berséba is de Bijbel, het Woord van God. In de Bijbel zien we twee lijnen: de verticale lijn van onze verhouding tot God en de horizontale lijn van onze verhouding tot onze naaste. Samengevat: God liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf.

Door de zonde is de relatie tussen God en mens verbroken. De Bijbel leert dat deze relatie alleen hersteld kan worden door Jezus Christus. Deze boodschap klinkt niet alleen in de kerken en gezinnen, maar ook op de scholen van Berséba.

Omdat wij geloven dat Jezus Christus de Weg, de Waarheid en het Leven is, gunnen wij ieder kind onderwijs met de Bijbel als fundament. Daarom zetten wij ons gezamenlijk in voor passende ondersteuning, bij voorkeur in of dicht bij de eigen woonplaats, met de school als herbergzame leef- en ontwikkelgemeenschap.

Ouders van onze leerlingen kiezen bewust voor reformatisch onderwijs, waarin geloof, vorming en onderwijs nauw met elkaar verbonden zijn. Daarom willen we ook de ondersteuning en begeleiding van leerlingen organiseren binnen deze vertrouwde context, zodat passend en herbergzaam onderwijs aansluit bij de identiteit en waarden van school, gezin en kerk.

Wat laten de feiten en cijfers ons zien?

Binnen het samenwerkingsverband Berséba nemen in totaal 178 scholen deel, verdeeld over 140 schoolbesturen. Het samenwerkingsverband bedient ongeveer 40.000 leerlingen. Dit leerlingenaantal op totaalniveau zal de komende tijd naar verwachting relatief stabiel blijven. Berséba is actief in 75 gemeenten en kent daarmee een brede geografische spreiding. Het

gespecialiseerd onderwijs is georganiseerd binnen vier besturen, die gezamenlijk voorzien in een dekkend aanbod met meerdere vestigingen en verschillende onderwijsprofielen. Het percentage leerlingen in het gespecialiseerd onderwijs is t.o.v. de start van onze planperiode grofweg stabiel gebleven en ligt onder het landelijke gemiddelde waarbij binnen deze groep wel sprake is van een verzwaring van de ondersteuningsbehoefte. Regionaal zijn er overigens wel verschillen in de ontwikkeling van deze aantallen. Voor nadere specificaties en actuele cijfers wordt verwezen naar bijlage 1 (feiten en cijfers).

Ook kan gebruik worden gemaakt van de open data van Dienst Uitvoering Onderwijs en de landelijke overzichten op www.samenwerkingsverbandenopdekaart.nl

Waarom een ondersteuningsplan?

Het ondersteuningsplan is in de eerste plaats een wettelijk verplicht document waarin een samenwerkingsverband de aan haar opgelegde wettelijke taken en procedures verder uitwerkt en vormgeeft. Dit plan moet (tenminste) iedere vier jaar worden geactualiseerd. Om het plan compact te houden is ervoor gekozen om in die gevallen te verwijzen naar afzonderlijke bijlagen. Berséba opereert in een dynamische omgeving met veel belanghebbenden, wat vraagt om een duidelijke koers. Het ondersteuningsplan heeft daarom de vorm van een koersplan, waarin onder andere de visie, missie en doelen verder zijn uitgewerkt. Dit plan biedt richting en houvast voor alle betrokkenen binnen de netwerkorganisatie van Berséba, inclusief de bureauorganisatie. De looptijd is, in lijn met de regelgeving, vier jaar (2027-2031), waarbij de geschetste beweging ook rekening houdt met het verder in de tijd liggende perspectief (2035).

Hoe is dit plan tot stand gekomen?

In de aanloop naar het schrijven van dit ondersteuningsplan zijn er gesprekken gevoerd met een breed spectrum van belanghebbenden uit de achterban van Berséba. Dit proces is begeleid door een externe partij, waarmee is voorkomen dat processturing en de inhoudelijke sturing door elkaar zijn gaan lopen. Er is onder andere gesproken met leerkrachten, bestuurders uit het regulier en gespecialiseerd onderwijs, directies, intern begeleiders en orthopedagogen. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met de verschillende gremia binnen Berséba zoals de ondersteuningsplanraad en de Raad van Toezicht. Tenslotte is met de gemeente Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) gevoerd over de inhoud van dit plan¹.

Hoe is dit plan opgebouwd?

Dit ondersteuningsplan is opgebouwd vanuit een brede context naar een concrete uitwerking van de koers. Het document start met een schets van de feiten, de interne evaluatie en de belangrijkste ontwikkelingen in de omgeving. Daarna wordt de opdracht van Berséba beschreven waarbij we duiding geven aan het begrip ‘herbergzaam onderwijs’. Vervolgens beschrijven we onze visie en kernwaarden en doen we onze koersuitspraken. Tenslotte wordt de koers uitgewerkt in vijf koerskaarten, waarin de ambities voor de komende jaren concreet zijn gemaakt. De laatste koerskaart richt zich specifiek op de organisatie zelf en de randvoorwaarden die nodig zijn om deze beweging mogelijk te maken. In de bijlagen is verdiepende en onderliggende informatie opgenomen, waaronder feiten en cijfers (bijlage 1), kwaliteitszorg (bijlage 2), organisatiestructuur en stakeholders (bijlage 3), ondersteuningsstructuur (bijlage 4) en basisondersteuning (bijlage 5).

In dit plan wordt regelmatig onderscheid gemaakt tussen schoolbesturen en scholen. Hoewel de begrippen elkaar deels overlappen, is bewust gekozen voor deze verschillende benamingen. Schoolbesturen zijn primair verantwoordelijk voor het beleid, terwijl de uitvoering voornamelijk op het niveau van de scholen en de teams plaatsvindt.

¹ Op dit moment is het plan nog in de afstemmingsfase. Genoemde gesprekken zijn dus nog niet afgerond.

2. Waar staan we?

Wat hebben we bereikt in de vorige ondersteuningsplanperiode?

Het ondersteuningsplan 2023-2027 kende drie programmalijnen (expertise, maatwerk en samenwerking) die gestoeld waren op een bestaand fundament. Kort samengevat komt de evaluatie van ondersteuningsplan 2023-2027 erop neer dat op al deze thema's vooruitgang is geboekt. Hieronder lichten we dit nader toe. Tegelijk geldt voor geen van de doelstellingen dat ze 'af' zijn: er is sprake van een voortdurende doorontwikkeling.

Expertise

Als het gaat om expertise zien we dat schoolteams en individuele leerkrachten beter zijn toegerust door gerichte scholing, het versterken van expertise op de regiobijeenkomsten en kennisdeling onderling. Vrijwel alle leerlingen krijgen onderwijs en ondersteuning die past bij hun ontwikkeling. Ons aantal thuiszitters is beperkt, al is iedere thuiszitter er één te veel.

Tegelijkertijd vraagt het thema expertise nog steeds de aandacht. Niet iedere leerkracht voelt zich toegerust voor zijn/haar taak. Een thema wat hierin vaak wordt gehoord is het omgaan met specifiek gedrag. Tegelijkertijd is het van belang dit thema niet te versmallen tot individuele competenties: een leerkracht kan en hoeft geen expert op ieder gebied te zijn. Van belang is hier juist ook de expertise die binnen het gehele team aanwezig is. Verder speelt werkdruk een rol. Schoolleiders wijzen daarnaast op het toenemende probleem van personeelstekorten en personeelsverloop. Het is daarom van belang om met waardering te kijken naar de mooie stappen die zijn gezet én om concreet stappen te zetten die de onderwijspraktijk ondersteunen. Er liggen kansen in het verder verhogen van de collective teacher efficacy (het vertrouwen van leraren dat ze gezamenlijk in staat zijn positieve resultaten te behalen) en het benutten van specifieke expertises tussen scholen.

Maatwerk

Als we kijken naar maatwerk zien we dat scholen hun aanbod voor extra ondersteuning hebben verdiept en verbreed. Zo is het aanbod voor meer- en hoogbegaafde leerlingen sterk verbeterd. Daarnaast zijn via handelingsgericht (integraal) arrangeren de ondersteuningsteams op de scholen verder geprofessionaliseerd. Tegelijk heeft het integraal arrangeren de samenwerking met ouders, gemeenten en de jeugdhulp versterkt. Verder heeft het hoorrecht van leerlingen een structurele plek gekregen. Ook wordt de werkwijze van de loketten en de benaderbaarheid ervan positief gewaardeerd door de scholen.

We zien ontwikkelmogelijkheden in het nog beter benutten van de (regel)ruimte die er nu al is en het gezamenlijk bekijken wat er wél kan, juist in een complexe en uitdagende omgeving. Het kan dan onder meer gaan om het benutten van de mogelijkheden van plaatsing op een reguliere andere school en het bewust creëren van voorzieningen in het reguliere onderwijs.

Samenwerking

De samenwerking tussen regulier en gespecialiseerd onderwijs is geïntensiveerd via pilots, structureel overleg en gezamenlijke beleidsontwikkeling (onder meer rond de beleidsregel inclusieve leeromgeving). Verdere integratie bevindt zich nog in de planfase. In elke regio wordt op een constructieve en betrokken manier samengewerkt.

Berséba participeert met Driestar Educatief, het reformatorische samenwerkingsverband voor voorgezet onderwijs (RefSVO), het Hoornbeeckcollege, en de besturenorganisaties VGS en KOC/VBSO in het lectoraat Herbergzaam Onderwijs. Het lectoraat doet praktijkgericht onderzoek naar de ontwikkeling van herbergzaam onderwijs. De inzichten die het onderzoek opleveren worden gebruikt om de onderwijspraktijk en ondersteuning binnen de regio verder te versterken.

Ook heeft dit geleid tot het inhoudelijk duiden van het begrip ‘herbergzaamheid’. De samenwerking met gemeenten, voorschoolse voorzieningen en het voortgezet onderwijs is verder uitgebouwd.

Tegelijkertijd denken we dat, gezien de ontwikkelingen die gaande zijn, juist ook op dit vlak verdere stappen nodig zijn, bijvoorbeeld op het gebied van jeugdhulp. We zien ontwikkelmogelijkheden in het verder bevorderen van de bestuurlijke regionale samenwerking waarbij sprake is van een gedeelde visie en eigenaarschap binnen de regio voor toekomstbestendig reformatorisch onderwijs. Ook denken we dat er nog verder kansen liggen in de bredere communicatie binnen onze achterban over wat ‘herbergzaam onderwijs’ inhoudt zodat bijvoorbeeld ook ouders op de hoogte zijn van de richting die we inzetten.

Fundament

Afgelopen beleidsperiode is de keuze gemaakt voor de invoering van een gedeelde financiële verantwoordelijkheid bij verwijzing naar gespecialiseerd onderwijs. Ook verantwoorden schoolbesturen jaarlijks hun ondersteuningsmiddelen via ‘beleidsrijk begroten en verantwoorden’. De reserve van Berséba blijft onder de signaleringswaarde van de Inspectie.

Mogelijke vervolgstappen richten zich op het verder beperken van de administratieve last en het heroverwegen van het huidige model voor de verdeling van middelen

Wat gebeurt er om ons heen?

Het onderwijsveld en de maatschappij zijn voortdurend in beweging. Hieronder worden de belangrijkste trends op hoofdlijnen geschetst.

Ontwikkelingen in leerlingen en onderwijspraktijk

De leerlingaantallen zijn relatief stabiel (hoewel hier regionale verschillen zijn), maar de ondersteuningsbehoeften van leerlingen nemen toe. Dit staat in een maatschappelijke context waarin veel nadruk ligt op individuele talentontwikkeling en prestaties. De Onderwijsinspectie wijst in haar ‘Staat van het Onderwijs 2025’ erop dat het welbevinden van zowel leerlingen als leerkrachten onder druk staat.

Ontwikkelingen in personeel en randvoorwaarden

We zijn dankbaar voor de grote bevoegenheid van de professionals die werken in het onderwijs. Tegelijkertijd zien we dat deze professionals een hoge werkdruk ervaren. Op dit moment zijn, afgaande op de landelijke cijfers, de personeelstekorten tijdelijk iets minder dan de afgelopen jaren. Dit zal bij ongewijzigde omstandigheden slechts kort duren omdat vanaf 2028 veel werknemers met pensioen gaan. De tekorten zullen sterk toenemen t.o.v. afgelopen jaren. We zien dat in de huidige situatie de personeelstekorten al druk zetten op de organisatie van ondersteuning op de scholen. Om in de toekomst een domino-effect (toenemende werkdruk leidt tot uitval personeel wat weer leidt tot toename werkdruk) te voorkomen, wordt een andere manier van werken gevraagd. Er is een groeiende behoefte om expertise dichterbij de groep te organiseren. Tegelijk moeten randvoorwaarden zoals tijd, middelen en verwachtingen beter aansluiten op de praktijk. Zo zien we bijvoorbeeld op het gebied van onderwijshuisvesting, ondanks de vele oproepen vanuit de sectororganisaties, nog geen financiële keuzes worden gemaakt.

Ontwikkelingen in landelijk overheidsbeleid

De overheid streeft ernaar dat in 2035 de meeste scholen de overgang naar inclusief onderwijs hebben gemaakt. Deze ambitie is uitgewerkt in de werkagenda *Route naar inclusief onderwijs 2035*, waarin centraal staat dat leerlingen met en zonder extra ondersteuningsbehoefte zoveel

mogelijk samen onderwijs volgen, bij voorkeur dicht bij huis en in samenwerking met zorg en jeugdhulp. Daarbij ligt de nadruk op sterke regionale samenwerking, flexibiliteit in ondersteuning, het delen van expertise tussen regulier en gespecialiseerd onderwijs en het versterken van de professionalisering van leraren. In deze ontwikkeling krijgt het samenwerkingsverband steeds meer de rol van netwerkorganisatie met een regiefunctie. De schoolbesturen krijgen steeds meer verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd benadrukken sectororganisaties terecht dat voor een succesvolle uitvoering van deze ambitie een aantal belangrijke randvoorwaarden moet worden vervuld.

Ontwikkelingen in de externe context

Het onderwijs heeft te maken met een onvoorspelbaar politiek klimaat en een veranderende positie van het denominatief onderwijs. Daarnaast neemt het aantal thuiszitters in ons land toe, wat extra druk legt op samenwerking en het functioneren van het systeem.

Ook zien we dat gemeenten, vanwege beperkte budgetten, jeugdhulp op andere manieren inzetten.

Wat vindt de inspectie van ons?

Het laatste onderzoek van de Inspectie was in 2022. De Inspectie geeft Berséba een 'goed' voor de indicator 'dekkend netwerk van voorzieningen'. Onze regionale aanpak wordt 'voldoende' beoordeeld. Advisering en beoordeling toelaatbaarheid beoordeelt de Inspectie eveneens als 'voldoende'. Ook besturing, kwaliteitszorg en ambitie worden 'voldoende' beoordeeld. Voor het verslag van dit bezoek verwijzen we naar de website van de inspectie. ([rapport inspectie](#))

Wat zegt de SWOT-analyse over ons?

Op basis van de evaluatie en ontwikkelingen is eerst een SWOT-analyse (sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen) gemaakt. De uitkomsten hiervan zijn in onderstaande afbeelding weergegeven.



3. Wat is onze opdracht

Wij bieden herbergzaam onderwijs: wat betekent dat?

Berséba kiest met ingang van het nieuwe Ondersteuningsplan 2027-2031 voor de term herbergzaam onderwijs. Deze term is afkomstig uit het eerder genoemde lectoraat herbergzaam onderwijs die de volgende definitie hanteert:

*Herbergzaam onderwijs heeft tot doel een **welkome en veilige ruimte** te creëren voor alle leerlingen, -waarbij het onderwijs **gaven** evenals alle soorten moeilijkheden, problemen en **behoeften** in overweging neemt- waarbij een **team** van leerkrachten, leiders en andere professionals rekening houdend met ieders **sterktes en kwetsbaarheden**, alle leerlingen dienen met hun specifieke gaven en behoeften in **collectieve verantwoordelijkheid**, zodat alle betrokkenen kunnen **floreren** en leren om anderen en het algemeen belang met hun gaven te **dienen**.*

Als herbergzame scholen bieden wij onze leerlingen goed onderwijs, met de Bijbel als fundament. Iedere school is een gemeenschap waar onze leerlingen zich welkom en gezien voelen, gastvrij worden ontvangen en veilig kunnen ontwikkelen en opgroeien, ongeacht hun omstandigheden en talenten.

Wij spreken over *ónze* leerlingen, omdat wij onderwijs zien als een gezamenlijke opdracht. Goed onderwijs is voor ons gericht op vorming, ontwikkeling en leren. Daarin zijn wij ambitieus, maar niet prestatiegericht.

Door samen te werken als één team, met leraren, ouders en met de omgeving, bouwen we aan een veilige plek waarin vormen, ontwikkelen en leren centraal staan. Een plek waar we vanuit expertise handelen, dienen met het hart, en ruimte geven aan het kind in het leerproces. Een plek waar we professioneel en creatief maatwerk ontwikkelen, afgestemd op de behoeften van groepen van kinderen.

Zo bouwen we aan een omgeving waarin de unieke gaven van kinderen kunnen groeien, een plek waar onderwijs écht betekenisvol is. Een plek waar we denken in kansen en mogelijkheden.

Herbergzaam onderwijs is hiermee meer dan een manier van lesgeven. Het is een houding die ons onderwijs een herbergzaam karakter geeft.

Zichtbaarheid in de praktijk: werkzame principes lectoraat

Om ook in de dagelijkse praktijk duidelijk te maken wat herbergzaamheid inhoudt, heeft het lectoraat (o.b.v. praktijkonderzoek) een aantal 'werkzame principes' opgesteld. Deze zijn hieronder weergegeven.

Dit helpt om onderwijs en ondersteuning gericht vorm te geven en te versterken wat in de praktijk werkt. Het gaat om handvatten voor het (voeren van het gesprek over) verbeteren van het pedagogisch-didactisch klimaat, de samenwerking in teams en de afstemming op groepen leerlingen. Het zijn geen vaste regels, maar hulpmiddelen die laten zien wat werkt in de dagelijkse onderwijspraktijk en hoe je dat kunt toepassen in de klas en binnen de school.

Werkzame principes voor het team om herbergzaam onderwijs te bieden



Visie & Leiderschap

- Heldere visie en durven kiezen
- Ondersteunende schoolleider



Samenwerking & draagkracht

- Samen verantwoordelijk
- Samenwerking met jeugdhulp en kinderopvang
- Samenwerking met ouders
- Kleine teams, korte lijnen



Vertrouwen & relaties

- Onderling vertrouwen
- Aanspreekbaar zijn
- Openheid en hulp vragen
- Aanwezig en betrokken
- Humor



Welkom & veiligheid

- Welkome sfeer
- Veiligheid en duidelijke afspraken
- Uniciteit en erkende ongelijkheid



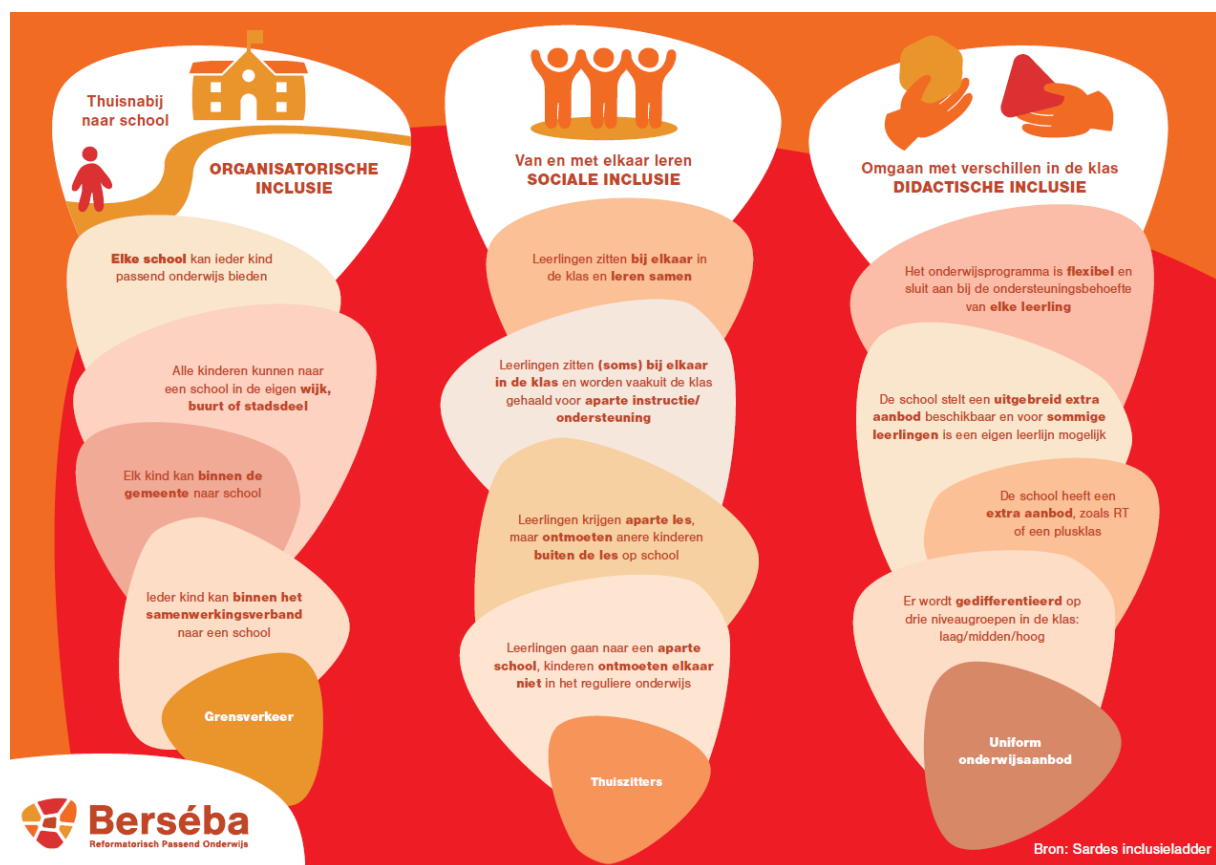
Berséba
Reformatorisch Passend Onderwijs

Bron: Lectoraat Herbergzaam Onderwijs

Beweging naar inclusie

In dit ondersteuningsplan beschrijven we een beweging die alle scholen en hun besturen aangaat. We zijn ons bewust van verschillen in context tussen scholen. Onderstaand model is ontwikkeld door Sardes en helpt om hierin als school te bepalen op welke tegel je nu staat en naar welke tegel je toe wilt ontwikkelen. Het is een model dat laat zien in welke mate onderwijs en ondersteuning inclusief zijn ingericht en dient gelezen te worden van onder naar boven. Het is goed om aan te geven dat de bovenkant van het model niet per definitie het uiteindelijk te behalen doel is. Het is aan de scholen en hun besturen om in hun context te bepalen welke ambitie passend is als zone van naaste ontwikkeling en dit een plek te geven in het schoolplan. Daarbij kunnen omstandigheden ook veranderen en ertoe leiden dat er even een 'stapje terug' wordt gedaan.

Het beschrijft verschillende niveaus van gescheiden voorzieningen naar steeds meer gezamenlijke deelname in het onderwijs. Het is bedoeld als hulpmiddel om ontwikkeling richting herbergzaam onderwijs te duiden, niet als verplicht stappenplan



4. Wat is onze visie en welke koers zetten we uit?



Onze visie

Visie is een veelgebruikt begrip geworden. Binnen Berséba geven we hier invulling aan met behulp van de vier vragen van Hans van der Loo, die richting geven aan het formuleren van een gedeelde visie:

1. Waarom bestaan **wij**? (hoger doel)
2. Waarvoor staan **wij**? (kernwaarden)
3. Waar blinken **wij** in uit? (kernkwaliteiten)
4. Waarheen gaan **wij**? (koers, gewaagd doel)

Met 'wij' en 'onze' worden in de eerste plaats de aangesloten schoolbesturen en scholen bedoeld. Daarnaast de medewerkers van de bureauorganisatie. Samen vormen zij de netwerkorganisatie Berséba.

1. Hoger doel

Ons hoger doel bouwt voort op de grondslag zoals verwoord in hoofdstuk 1. Vanuit deze basis bieden we herbergzaam onderwijs zodat alle betrokkenen kunnen floreren en leren om anderen en het algemeen belang met hun gaven te dienen. We zorgen met elkaar voor passende ondersteuning voor alle leerlingen op onze scholen. We realiseren dit, ieder vanuit zijn eigen rol, bij voorkeur in of dicht bij de eigen woonplaats, met de school als herbergzame leef- en ontwikkelgemeenschap.

2. Onze kernwaarden

In drie kernwaarden verwoorden we de manier waarop we samen willen werken binnen zowel de netwerkorganisatie als de bureauorganisatie van ons samenwerkingsverband.

Samen

Berséba is een SAMENwerkingsverband. Besturen (met hun scholen) werken samen binnen Berséba aan een gezamenlijke opdracht. Deze opdracht vereist wederzijdse betrokkenheid, samenspel en een gezamenlijk ervaren verantwoordelijkheid, waarbij iedereen eigenaarschap toont. Daarbij is er een pedagogische focus als het om leerlingen gaat. Leerlingen gaan zoveel mogelijk samen naar school.

Barmhartig

Barmhartigheid is een Bijbelse kernwaarde. Vanuit die overtuiging willen we dienstbaar zijn en binnen ons samenwerkingsverband herbergzaamheid bieden voor kinderen in een belangrijke fase van hun leven. We werken vanuit ons hart, uit liefde voor kinderen en voelen mee met kinderen die het moeilijk hebben. Mede daarom leggen we veel nadruk op het lesgeven vanuit een pedagogische context.

Gedreven

Onze gezamenlijke visie en ambitie vragen om gedrevenheid en nauwgezetheid, juist omdat we willen aansluiten bij de vragen en opgaven die in het onderwijs leven. Besturen (met hun scholen) en de bureauorganisatie van Berséba werken hierin flexibel samen vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid voor passend en herbergzaam onderwijs. We willen van toegevoegde waarde zijn voor elkaar, door kennis en ervaring te delen en elkaar scherp te houden.

3. Onze kernkwaliteiten

Berséba kenmerkt zich in een aantal verschillende kernkwaliteiten. Er staat een stevige landelijke netwerkstructuur met korte lijnen. Berséba kent de scholen en scholen kennen Berséba. Als netwerkorganisatie worden scholen, ouders en partners samengebracht rond de ondersteuningsvragen van leerlingen. Daarbij wordt zorggedragen voor een zorgvuldige en heldere toewijzing van passende ondersteuning. Dit alles gebeurt vanuit een gedeelde reformatische identiteit, die richting geeft aan de manier van samenwerken en begeleiden.

4. Onze koers. (Gewaagd doel)

De koers van Berséba is gericht op het realiseren van herbergzaam onderwijs: onderwijs waarin iedere leerling zich welkom, gezien en veilig weet en waarin we gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen voor vorming, ontwikkeling en leren. Deze beweging richt zich niet in de eerste plaats op welke school of in welke setting een leerling onderwijs volgt, maar over wat een leerling (binnen de groep) nodig heeft om zich te kunnen ontwikkelen.

Zoals eerder aangegeven, bestaat er soms spanning tussen beoogde richting en de dagelijkse praktijk in de scholen. Juist daarom hebben we samen met de stakeholders verkend wat nodig en helpend is om onze doelen te realiseren. Dit heeft geleid tot een koers op hoofdlijnen, samengevat in vijf koersuitspraken. Deze worden hieronder kort weergegeven en in het volgende hoofdstuk verder uitgewerkt.

1. We werken en denken vanuit de gemeenschap.

Wij zien onderwijs als een gezamenlijke opdracht. Niet het individu staat centraal, maar de leerling (en het teamlid) in zijn context: de groep, de school, en scholen onderling. De school als gemeenschap waarin gaven zowel worden benut ten dienste van de eigen ontwikkeling als van de ander.

2. We versterken de pedagogische en didactische basis.

Goed onderwijs vormt het fundament. Zingeving en welzijn zijn hier onlosmakelijk aan verbonden. Het onderwijs richt zich op vorming, ontwikkeling en leren (kwalificatie, socialisatie en personificatie)².

3. We kiezen voor flexibele en passende organisatievormen

Om herbergzaam onderwijs te realiseren, is flexibiliteit in de organisatie van onderwijs én ondersteuning nodig. Dit vraagt om andere manieren van werken, verdelen van financiële middelen, organiseren en samenwerken, met duidelijke communicatie en gedeeld eigenaarschap.

4. We versterken het gespecialiseerd onderwijs en ontwikkelen het door.

² G. Biesta, Het prachtige risico van onderwijs

We werken toe naar een inclusiever onderwijssysteem richting 2035, waarin regulier en gespecialiseerd basisonderwijs steeds meer gezamenlijk wordt georganiseerd. Tegelijkertijd blijft gespecialiseerd onderwijs in combinatie met de benodigde zorg behouden voor leerlingen die deze vorm van onderwijs nodig hebben.

5. We sturen samen op kwaliteit, uitvoering en ontwikkeling

Om de doelen van Berséba te realiseren zijn duidelijke randvoorwaarden nodig. Die maken het mogelijk om beleid niet alleen te formuleren, maar ook daadwerkelijk te laten werken in de praktijk van scholen en het netwerk. Ze geven richting aan hoe we samenwerken, organiseren en verantwoorden.

5. Hoe zetten we de koers uit?

Van koers naar praktijk

De vijf algemene koersuitspraken zijn uitgewerkt en geconcretiseerd in vijf koerskaarten. De eerste vier koerskaarten richten zich op de inhoudelijke beweging van het samenwerkingsverband: de ontwikkeling van herbergzaam onderwijs, de versterking van goed onderwijs en ondersteuning, de flexibiliteit in de organisatie van onderwijs en zorg, en de doorontwikkeling van het gespecialiseerd onderwijs. De vijfde koerskaart richt zich specifiek op de organisatie zelf en de randvoorwaarden die nodig zijn om deze beweging mogelijk te maken.

Kader voor regionale uitwerking

De koerskaarten vormen samen de vertaling van de koers naar de praktijk. Ze geven richting aan de ontwikkeling van de komende jaren en maken zichtbaar waar Berséba als geheel naartoe werkt. Daarbij gaat het niet in de eerste plaats om het formuleren van hoge ambities, maar vooral om het richting geven aan keuzes in de dagelijkse praktijk van schoolbesturen, scholen, en de bureauorganisatie zodat er ruimte ontstaat voor de onderwijspraktijk. De koerskaarten helpen om de gezamenlijke beweging vast te houden en te versterken en tegelijkertijd is er ruimte voor regionale invulling en context.

De koerskaarten dienen daarmee zowel als opdracht en als kader voor de regio's binnen Berséba. Ze vormen de basis voor de nog op te stellen regionale koersplannen en jaarplannen. Daarin worden de landelijke strategische lijnen vertaald naar de praktijk in de regio's.

Zo bieden we ruimte om in te kunnen spelen op wat werkt in de regio en bieden tegelijkertijd een duidelijk overkoepelend kader. De regioplannen worden opgesteld volgens een vast format, zodat er samenhang en vergelijkbaarheid ontstaat, terwijl er tegelijkertijd ruimte blijft voor eigen kleur en ontwikkeling per regio. Samen met de managementrapportages vormen deze plannen een belangrijk onderdeel van de kwaliteitscyclus, waarin ontwikkeling, verantwoording en bijsturing met elkaar verbonden zijn.

Inspiratielijst voor regionale en lokale uitwerking

Tijdens de verschillende sessies die als voorbereiding voor het ondersteuningsplan zijn gehouden zijn veel praktische ideeën opgehaald. Deze ideeën zijn te specifiek voor een koersplan als deze maar te waardevol om er niets mee te doen. Juist is de praktische vertaling naar de regionale jaarplannen kunnen deze ideeën van meerwaarde zijn. Ze zijn daarom als bijlage (bijlage 6 inspiratielijst) toegevoegd.

Merkbare doelen

In de uitwerking van de koerskaarten is bewust gekozen voor merkbare doelen in plaats van uitsluitend meetbare indicatoren. Daarmee wordt niet alleen gekeken naar cijfers en resultaten, maar vooral naar wat zichtbaar en voelbaar verandert in de praktijk van scholen: in gedrag, samenwerking, cultuur en ervaren kwaliteit van ondersteuning. Zo ontstaat een beeld van ontwikkeling dat recht doet aan de complexiteit van het onderwijs en de opdracht van het samenwerkingsverband in de komende jaren.

Koerskaart 1: We werken en denken vanuit de gemeenschap.

De school is een gemeenschap. Dat betekent dat we een kind niet in de eerste plaats als individu zien, maar als onderdeel van de gemeenschap: het gezin, de woonplaats, de kerk, de groep en de school. We zien meerwaarde in de verschillen die er zijn tussen mensen: gaven worden niet alleen benut voor de eigen ontwikkeling, maar ook ten dienste van de ander.

Samen verantwoordelijk als team

Teamleden staan er niet alleen voor, maar vormen samen een herbergzaam team waarin talenten worden gedeeld en benut ('collective teacher efficacy'). Binnen dit team is sprake van onderling vertrouwen, mag om hulp gevraagd worden en dragen professionals gezamenlijk verantwoordelijkheid. We houden rekening met verschillen in draagkracht en accepteren dat we niet alles direct kunnen realiseren. Keuzes en prioritering zijn daarbij belangrijk. De directie heeft hierin een belangrijke ondersteunende, stimulerende en richtinggevende rol. Zo benutten we de volledige expertise van het team en versterken we het vertrouwen dat we samen verschil kunnen maken voor kinderen.

Ouders als essentiële partners

Ouders vormen een essentieel onderdeel van deze gemeenschap. Zij zijn direct betrokken bij het welzijn van hun kind en vormen, naast het kind zelf, het primaire aanspreekpunt. Dit is ook vastgelegd in het hoorrecht: we luisteren naar kinderen en ouders en nemen hun inbreng mee in onze besluitvorming.

Tegelijk verwachten wij van ouders dat zij actief meedenken en meewerken in het belang van hun kind, open communiceren en informatie delen die van belang is voor de ontwikkeling van hun kind. Daarbij gaan we uit van wederzijds vertrouwen en respect voor ieders rol, verantwoordelijkheid en positie, en van een constructieve samenwerking gericht op het vinden van passende oplossingen.

Verbondenheid

De gemeenschap reikt verder dan de afzonderlijke school. Als reformatorisch samenwerkingsverband weten we ons onderling verbonden in een gedeelde opdracht en identiteit. Scholen vormen een bredere gemeenschap waarin we verantwoordelijkheid dragen voor alle leerlingen die reformatorisch onderwijs volgen. Dit maakt dat scholen elkaar ondersteunen en, waar nodig, taken kunnen overnemen wanneer de grenzen van een individuele school bereikt zijn. Schoolbesturen en scholen leren van elkaar, delen expertise en werken samen aan passende oplossingen, bijvoorbeeld plaatsing op een andere reguliere school.

Ondersteuning in de context

We werken ernaartoe dat ondersteuning waar mogelijk binnen de context van de leerling wordt geboden door het onderwijs aan te passen in plaats van het kind te verplaatsen. Ondersteuningsvragen worden daarbij zoveel mogelijk gezamenlijk opgepakt binnen de dagelijkse onderwijspraktijk, in afstemming met ouders en het team.

Samenwerking met gemeenten en andere partners

Het onderwijs kan dit niet alleen: samenwerking met partners is essentieel. Om een doorgaande lijn voor leerlingen te creëren, is regelmatige afstemming nodig met:

- Gemeenten; zij spelen een belangrijke rol in het organiseren van jeugdhulp, onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht en de verbinding tussen onderwijs en het sociaal domein. Daarnaast wordt er samengewerkt met kerken, de buurt en het bedrijfsleven.
- Voorschoolse voorzieningen (onderinstroom). Deze samenwerking is gericht op vroeg signalering, een zorgvuldige overdracht en het realiseren van een doorgaande ontwikkelingsrichting het primair onderwijs.
- Andere regionale samenwerkingsverbanden omdat de ondersteuning van leerlingen niet stopt bij de grenzen van één samenwerkingsverband. Leerlingen, expertise en voorzieningen bewegen namelijk tussen regio's en onderwijssoorten.
- Met het reformatorisch samenwerkingsverband voor voortgezet onderwijs (RefSVO). De samenwerking zal de komende periode verder worden versterkt met als doel om de overgang voor leerlingen zo soepel en passend mogelijk te laten verlopen.
- Cluster 1- en 2-onderwijs, gericht op het beschikbaar maken van specialistische expertise, het realiseren van passende ondersteuning voor leerlingen met een visuele, auditieve of communicatieve beperking en het versterken van de deskundigheid binnen scholen.

Doelen

In 2031:

- Zijn scholen herkenbaar als herbergzame gemeenschappen waarin kinderen, leerkrachten en ouders zich welkom en gezien weten. Leerkrachten werken en leren samen, geven elkaar feedback en nemen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de pedagogische en didactische kwaliteit.
- Werken ouders en school vanuit wederzijds vertrouwen, ieder vanuit hun eigen rol, aan de ontwikkeling van het kind. Daarbij is sprake van een open en constructieve communicatie met elkaar.
- Werken scholen systemisch samen met partners rondom de leerling en de school, waarbij gezin, kerken, gemeenten, jeugdhulp, voortgezet onderwijs en voorschoolse voorzieningen als één samenhangend netwerk worden betrokken. Deze samenwerking is vanzelfsprekend en gericht op één geïntegreerde aanpak rond de ontwikkeling van het kind.
- Dragen reformatorische scholen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor alle leerlingen en werken samen om iedere leerling binnen het reformatorisch onderwijs een passende plek en ondersteuning te bieden, ook wanneer de mogelijkheden van een individuele school niet meer toereikend zijn.

Koerskaart 2: We versterken de pedagogische en didactische basis.

Herbergzaam onderwijs is goed onderwijs dat zich richt op vorming, ontwikkeling en leren. (kwalificatie, socialisatie en personificatie)³. Juist door deze brede blik op de rol van onderwijs (en ons niet alleen te richten op het cognitieve aspect) houden we oog voor verschillende leerlingen en hun specifieke talenten. Zo versterken we de didactische en pedagogische basis van onze scholen en bereiden we leerlingen voor op hun plaats en verantwoordelijkheid in de maatschappij.

Onderwijs vanuit Bijbelse waarden

Als herbergzame scholen bieden wij onze leerlingen goed onderwijs, met de Bijbel als fundament. Zingeving en welzijn zijn hier onlosmakelijk aan verbonden. Deze brede benadering biedt tegenwicht tegen de maatschappelijk (prestatie) druk die leerlingen kunnen ervaren zo onderkend ook de Onderwijsraad⁴. Onze leraren handelen vanuit het [beroepsprofiel van de christelijke leraar](#), waarin vakmanschap, naastenliefde, verantwoordelijkheid en voorbeeldgedrag samenkomen. Daarnaast weten we dat de in koerskaart 1 benoemde 'collective teacher efficacy' een positieve invloed heeft op de vorming, ontwikkeling en het leren van de leerlingen.

Basiskwaliteit en passende ondersteuning

Scholen hebben de basiskwaliteit en de basisondersteuning op orde (zie bijlage 5 voor de beschrijving van de basisondersteuning). Dit betekent onder andere dat zij de ontwikkeling van hun leerlingen volgen en waar nodig passende begeleiding of ondersteuning bieden. Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften is er een ontwikkelperspectief (OPP) Het pedagogisch-didactisch handelen van leraren is afgestemd op de leerlingen. De gaven van de groep als geheel worden gezien, gewaardeerd en benut. Ook is er sprake van een veilige omgeving en een positief schoolklimaat⁵. We werken daarmee volgens de principes van handelingsgericht werken.

Vakmanschap in de dagelijkse praktijk

Er is aandacht voor goede instructie, differentiatie, en het delen van kennis. Wat aantoonbaar werkt in de groep, passen leraren met vakmanschap toe. Zo is er sprake van een positief leerklimaat en adequaat klassenmanagement. Gedrag krijgt daarbij expliciet aandacht als voorwaarde voor leren, met aandacht voor het aanleren, voorleven en versterken van gewenst gedrag.

Daarnaast wordt niet alleen aandacht besteed aan cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling maar is ook oog voor praktische vaardigheden. De wijze waarop dit vorm krijgt varieert. Flexibiliteit in inzet van geld en in vormgeving van de organisatie (zie koerskaart 3) helpen om hierin te faciliteren waardoor er ingespeeld kan worden in verschillen in de groepen leerlingen en binnen het team.

Professionalisering en samenwerking

De kwaliteit van het onderwijs en de ondersteuning staat of valt met (het ambacht van) de leerkracht voor de klas en ondersteunend personeel daar omheen. De ontwikkeling naar herbergzaam onderwijs vraagt daarom om sterke, toegeruste professionals die, samen met hun team, verantwoordelijkheid

³ G. Biesta, Het prachtige risico van onderwijs, 2015

⁴ Onderwijsraad, Welzijn en Onderwijs, 2026

⁵ OP 3 waarderingskader inspectie

nemen voor alle leerlingen. Dit betekent niet dat iedere individuele medewerker alles moet kunnen. Vanuit de opleiding krijgen studenten de benodigde pedagogisch-didactische basiskennis mee. Scholen begeleiden startende leraren in de inductiefase, zodat zij zich verder kunnen ontwikkelen van startbekwaam naar vakbekwaam. Dit vraagt tijd en inzet van het team, maar is van groot belang voor een goede professionele ontwikkeling. Daarnaast maken leerkrachten gebruik van elkaars expertise, wordt onderwijsondersteunend personeel betrokken en werken verschillende disciplines samen rond de ondersteuning van leerlingen. Binnen het team is er ruimte om vragen te stellen, ervaringen te delen en elkaar feedback te geven, passend bij de werkzame principes van herbergzaamheid. Daarmee zijn de genoemde opgaven en verantwoordelijkheden geen individuele ‘prestaties of competenties’ maar de uitkomst van de inspanningen van een geheel (multidisciplinair) team.

Leren van elkaar

Ook scholen en regio's leren van elkaar. Het samenwerkingsverband faciliteert dit door scholingen, netwerkbijeenkomsten, audits, visitaties en momenten voor kennisdeling te organiseren. Scholen versterken hierdoor gezamenlijk de kwaliteit van ondersteuning en onderwijs en stimuleren verdere professionele ontwikkeling.

Preventief en ontwikkelingsgericht werken

We zetten in op vroegtijdig en preventief handelen om de ontwikkeling van leerlingen te versterken en schoolaanwezigheid te bevorderen. Daarbij zoeken we steeds naar passende oplossingen binnen de onderwijspraktijk, zodat leerlingen zich blijvend kunnen ontwikkelen. Bij beslissingen m.b.t. verkorting van onderwijstijd worden altijd het ondersteuningsteam en de leerplichtambtenaar betrokken.

Hoge verwachtingen van iedere leerling

We hebben hoge verwachtingen van al onze leerlingen en willen schooluitval voorkomen. Dit geldt ook voor leerlingen die meer- en hoogbegaafd zijn; zij ontvangen een passend en uitdagend aanbod dat recht doet aan hun mogelijkheden, waar mogelijk binnen de eigen school en waar nodig in samenwerking met andere scholen. Waar de ondersteuningsvraag de mogelijkheden van de eigen school overstijgt, zoeken we de samenwerking op met partners in en om ons netwerk.

Doelen

In 2031...

- Ervaren leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel dat het met elkaar bieden van herbergzaam onderwijs vanuit een stevige pedagogisch/didactische basis een positief effect heeft gehad op zowel hun welzijn als dat van de leerlingen.
- Zetten we duurzaam in op scholing en kennisdeling. Dit gebeurt zowel theoretisch als praktisch (audits en visitaties) en in nauwe samenwerking met opleidingsinstituten. Daarbij worden de opbrengsten van het lectoraat Herbergzaam Onderwijs actief benut. Deze inzet is verankerd in de dagelijkse onderwijspraktijk, inclusief de gerichte begeleiding van startende leerkrachten in hun inductiefase.
- Krijgen alle leerlingen een aantoonbaar passend onderwijsaanbod gericht op ontwikkeling, vorming en leren. De ondersteuning wordt vormgegeven in de context van de leerling. Scholen passen waar nodig het onderwijs aan, met oog voor de leerling, de groep en het team. Daarbij wordt tijdig aanvullende expertise betrokken, zowel om de ondersteuning rondom de leerling te verdiepen als om het schoolteam te versterken.
- Werken alle scholen consequent contextgericht volgens HGW (handelingsgericht werken). In elk ondersteuningstraject is de afstemming tussen leerling, groep en schoolteam leidend, en wordt de onderwijsplek altijd aantoonbaar passend en onderbouwd gekozen.
- Is het aantal thuiszitters minimaal en wordt schoolaanwezigheid actief bevorderd. Waar nodig werken regulier en gespecialiseerd onderwijs en jeugdhulp samen om een passende en doorlopende plek te realiseren, zodat ontwikkeling zoveel mogelijk kan doorgaan.

Koerskaart 3: We kiezen voor flexibele en passende organisatievormen

Om herbergzaam onderwijs te realiseren, is flexibiliteit en creativiteit in de organisatie van onderwijs én ondersteuning nodig. Dit vraagt om andere manieren van werken, organiseren en samenwerken, met duidelijke communicatie en gedeeld eigenaarschap. Op die manier kan de spanning tussen ambitie en realiteit worden verminderd.

Zo werken we met scholen, ouders en partners aan een flexibele en samenhangende ondersteuningsstructuur, waarin ondersteuning zo dicht mogelijk bij de onderwijspraktijk wordt georganiseerd. We benutten ieders expertise en rol, waarbij ieder bijdraagt vanuit de eigen professionaliteit.

Flexibele organisatie van onderwijs

Flexibiliteit is een voorwaarde voor herbergzaam onderwijs. Zeker in een context waarin er, mede door beperkte middelen vanuit de overheid, sprake is van ontoereikende huisvesting en een tekort aan handen in de klas. We blijven ons inzetten voor algemene verbetering van deze randvoorwaarden, maar richten ons ondertussen op wat wél mogelijk is om leerlingen passend te ondersteunen binnen de huidige context.

We werken vanuit gedeeld eigenaarschap, heldere communicatie en met oog voor de context van leerling, groep en school. Scholen kunnen kiezen voor flexibele en creatieve organisatievormen die helpen om beter aan te sluiten bij de ondersteuningsbehoeften van leerlingen en verschillen die er binnen het team zijn. Denk bijvoorbeeld aan groepsdoorbrekend werken, unitonderwijs of variatie in instructie en groepsindeling. Ook kan hier worden gedacht aan het gericht inzetten van beschikbare middelen om bijv. één of enkele klassen met 2 professionals te bemensen.

Het ondersteuningsteam als spil

We organiseren de ondersteuning via het ondersteuningsteam van de school, waarin verschillende professionals samenwerken. Dit team richt zich op wat nodig is in de groep en de school en houdt zich bezig met zowel onderwijsvraagstukken als ondersteuningsvragen. Het ondersteuningsteam signaleert vroegtijdig, werkt preventief, duidt ondersteuningsvragen en zet passende expertise in. Waar nodig wordt opgeschaald in samenwerking met het Loket van het samenwerkingsverband, het wijkteam van de gemeente en jeugdhulp.

Expertise dicht bij de school

In dit kader evalueren we ook de inzet van ambulante diensten, bijvoorbeeld de arrangementen vanuit het gespecialiseerd onderwijs. Daarbij verkennen we hoe deze inzet nog sterker kan bijdragen aan de ondersteuning in de klas. De focus ligt niet alleen op de leerkracht en het kind maar ook op het team en de onderwijscontext.

Het loket en de zorgmakelaars krijgen een meer adviserende en verbindende rol dicht bij de scholen. Ze helpen afwegen wat in de praktijk werkbaar en passend is. Daarnaast draagt de orthopedagoog vanuit vakinhoudelijke kennis en ervaring bij aan het duiden van vragen uit de brede context van de leerling. De stem van het team, de ouders en leerlingen weegt vanzelfsprekend mee in de keuzes die worden gemaakt. Het ondersteuningsteam bewaakt het proces en zorgt ervoor dat de perspectieven

van ouders, leerlingen en professionals zorgvuldig worden meegenomen in de gezamenlijke besluitvorming.

Normaliseren en samenwerking met jeugdhulp

We streven ernaar om vragen zoveel mogelijk te normaliseren en dicht bij het dagelijks leven van de leerling te houden, zonder onnodige doorverwijzing naar gespecialiseerde jeugdhulp. Waar specialistische ondersteuning nodig is, werken onderwijs en jeugdhulp in samenhang, waarbij niet wordt doorgeschoven maar gezamenlijk wordt gehandeld. Het is helder waar de regie ligt, zodat de ondersteuning overzichtelijk en doelgericht blijft.

Doelen

In 2031:

- Werken scholen met flexibele en creatieve organisatievormen, waarbij ondersteuningsmiddelen flexibel in de groep worden ingezet. Onderwijs- en zorgmiddelen worden waar mogelijk gebundeld ingezet.
- Hebben het loket en de zorgmakelaars vooral een adviserende en verbindende rol. Bij complexe casuïstiek is er tijdige afstemming tussen onderwijs en jeugdhulp zodat de ondersteuning van het kind goed op elkaar aansluit. De orthopedagoog levert hierin structureel inhoudelijke duiding vanuit de brede context van leerling, groep en school. Binnen het ondersteuningsteam wordt zo multidisciplinair samengewerkt.
- Richten ambulante diensten vanuit het gespecialiseerd onderwijs zich hoofdzakelijk op de leerling in de onderwijscontext en het team.

Koerskaart 4: We versterken het gespecialiseerd onderwijs en ontwikkelen het door.



We werken toe naar een inclusiever onderwijssysteem richting 2035, waarin regulier en gespecialiseerd basisonderwijs samen wordt georganiseerd. Het gespecialiseerd onderwijs blijft bestaan voor leerlingen die deze vorm van onderwijs nodig hebben. Dit onderwijsaanbod wordt verder doorontwikkeld in samenwerking met de zorg.

Er ontstaat een netwerk van onderwijsvoorzieningen waarin samenwerking vanzelfsprekend is, expertise wordt gedeeld en leerlingen zich in verschillende contexten kunnen ontwikkelen op een manier die bij hen past. Daarbij hebben we ook oog voor het leerrecht van ieder kind. Iedere leerling heeft recht op onderwijs, ontwikkeling en passende ondersteuning, ongeacht de aard of intensiteit van de ondersteuningsbehoefte.

Regionale samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid

Er is sprake van een gedeelde bestuurlijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de voorzieningen in de regio. Schoolbesturen, samenwerkingsverbanden en partners dragen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een passend en dekkend aanbod voor alle leerlingen. We realiseren deze ontwikkeling via bestuurlijke samenwerking in de regio en werken met overbruggingsscenario's.

Gespecialiseerd onderwijs als expertisepartner

Het gespecialiseerd onderwijs ontwikkelt zich verder als expertisepartner in nauwe samenwerking met jeugdhulp. Zij werken intensief samen rondom leerlingen met complexe ondersteuningsvragen. Dit gebeurt op basis van duidelijke afspraken en gedeelde verantwoordelijkheid. We starten regionale pilots om deze samenwerking in de praktijk te versterken en kennis te delen.

Daarnaast investeren we in professionalisering, zodat expertise in het gespecialiseerd en regulier onderwijs beschikbaar blijft en direct toepasbaar is in de groep.

Doorlopende ontwikkeling van leerlingen

Er zijn duidelijke en werkbare afspraken over de beweging van leerlingen tussen regulier en gespecialiseerd onderwijs. Dit geldt ook voor (terug)plaatsing (zie bijlage 7 voor terugplaatsingsbeleid), symbiose, onderwijs-zorgarrangementen (OZA), zorg in onderwijs (ZiO), en de overstap vanuit dagbesteding of de zorg richting (deeltijd)onderwijs. Overgangen zijn zorgvuldig georganiseerd, zodat leerlingen zonder onderbreking kunnen blijven ontwikkelen.

Borging van een passend aanbod

In deze ontwikkeling kan spanning ontstaan rond de continuïteit van het gespecialiseerd onderwijs. Het samenwerkingsverband neemt waar nodig de regie om te borgen dat er een aanbod beschikbaar blijft voor leerlingen die daarop zijn aangewezen. Het gespecialiseerd onderwijs blijft daarmee naast een belangrijke expertisepartner een essentiële aanbieder binnen het netwerk van onderwijsvoorzieningen.

Doelen
In 2031:
• Is de samenwerking tussen gespecialiseerd en regulier onderwijs geïntensiveerd. Schoolbesturen in het regulier en gespecialiseerd basisonderwijs ontwikkelen en organiseren structureel gezamenlijk herbergzaam onderwijs. • Blijft het gespecialiseerd onderwijs een plek voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften. Bestaande expertise wordt verder ontwikkeld voor leerlingen met complexe ondersteuningsvragen, in samenwerking met de zorg. • Begeleiden we leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften waar mogelijk binnen het regulier onderwijs. Het gespecialiseerd onderwijs levert hierbij de gewenste expertise en ondersteuning. Teams ontwikkelen en delen samen kennis, bijvoorbeeld via gezamenlijke leerlingbesprekingen, co-teaching en het inzetten van specialisten in de groep.

Koerskaart 5: We sturen samen op kwaliteit, uitvoering en ontwikkeling

Om de doelen van Berséba te realiseren zijn duidelijke afspraken, structuren en randvoorwaarden nodig. Deze maken het mogelijk om beleid niet alleen vast te stellen, maar vooral ook te laten werken in de dagelijkse praktijk van schoolbesturen, scholen en regio's. Ze geven richting aan hoe we samenwerken, hoe we sturen en hoe we verantwoorden, met als uitgangspunt dat eigenaarschap zo dicht mogelijk bij de schoolbesturen en scholen ligt en we werken vanuit collectieve verantwoordelijkheid en vertrouwen.

Eigenaarschap en verantwoordelijkheid

De verantwoordelijkheid om herbergzaam onderwijs in praktijk te realiseren ligt primair bij de schoolbesturen. Tegelijkertijd willen we juist ook de komende jaren de kracht van de gemeenschappelijkheid optimaal benutten. De rol van de bureauorganisatie is hierin van belang. Deze ontwikkelt zich nadrukkelijker van uitvoerende organisatie naar faciliterende, ondersteunende en ontwikkelgerichte partner van de scholen (en hun besturen). Dit vraagt om een heldere inrichting van de regionale teams van de bureauorganisatie, waarin nabijheid, ondersteuning en kennisdeling centraal staan. Daarbij past ook een doorontwikkeling van het functiehuis, met ruimte voor nieuwe rollen die aansluiten bij deze veranderende opdracht. Het uitgangspunt is dat wat voor scholen geldt: samenwerken, leren en verbeteren, ook geldt voor de eigen bureauorganisatie: *practice what we preach*.

Vier afstemmingslijnen in de uitvoering

De uitvoering van de koers wordt zichtbaar via vier samenhangende lijnen in de samenwerking met scholen:

- De bestuurlijke tafel in de regio om met elkaar keuzes te maken m.b.t. het dekkende netwerk van voorzieningen in de regio. De komende periode zal de bureau-organisatie ideeën uitwerken hoe deze effectief kunnen worden vormgegeven zodat hier sprake is van een heldere regie en duidelijke structuur.
- De directie en ib-netwerken per regio continueren het delen van kennis en expertise en versterken deze waar mogelijk.
- De regionale commissie (RC) (met een vertegenwoordiging vanuit de regio zoals o.a. ib⁶/ers, directie en mogelijk ook leerkrachten) fungeert als klankbord m.b.t. de genoemde directie/ib netwerken en eventuele beleidsvoorstellen.
- De ondersteuningsteams/OT-zorgstructuur in verbinding met de orthopedagoog en de zorgmakelaars voor afstemming m.b.t. casuïstiek.
-

Deze vier lijnen zorgen samen voor verbinding tussen beleid, uitvoering en praktijk.

Daarnaast wordt in de samenwerking met gemeenten expliciet aangesloten via het Op Overeenstemming Gericht Overleg OOGO en het sociaal domein. Gemeenten zijn hierin een vaste partner, onder andere op het gebied van jeugdhulp, onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht en de doorgaande ontwikkellijn van kinderen. De meerwaarde van Berséba ligt in het verbinden van deze partijen binnen één herkenbare en gedragen ondersteuningsstructuur voor de reformatische achterban, aanvullend op de regionale samenwerkingsverbanden.

⁶ Of kwaliteitscoördinatoren

Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg helpt om inzicht te krijgen in de uitvoering en ontwikkeling van de ondersteuning en maakt zichtbaar in hoeverre afspraken worden nagekomen. Door systematisch te werken volgens de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act) versterken we kwaliteit, transparantie en gezamenlijke ontwikkeling. Met de ingebruikname van het instrument 'the next school' zijn alle relevante data nagenoeg realtime inzichtelijk gemaakt. Dit helpt bij het duiden van en anticiperen op ontwikkelingen. De visie op kwaliteitszorg en de praktische uitwerking daarvan is verder uitgewerkt in bijlage 2 (kwaliteitszorg).

Ingerichte gremia in de organisatie zelf houden, ieder vanuit hun eigen rol, zicht op de ontwikkelingen en oefenen hierop vanuit hun positie invloed op uit. Denk hierbij aan toezichthouders, leden van de ondersteuningsplanraad en de leden van de medezeggenschapsraad.

Financieel beleid

Het financieel beleid is gericht op doelmatige en transparante inzet van middelen, met als uitgangspunt dat deze zoveel mogelijk ten goede komen aan de ondersteuning van leerlingen op school. Schoolbesturen verantwoorden jaarlijks hun ondersteuningsmiddelen via 'beleidsrijk begroten en verantwoorden'

Binnen de ontwikkeling naar nieuwe bestuurlijke netwerken is er expliciet aandacht voor solidariteit en een toekomstbestendig verdeelmodel (inclusief evaluatie en/of doorontwikkeling van het huidige model van financiële medeverantwoordelijkheid). De meerjarenbegroting vormt hierbij een belangrijk stuurinstrument waarin beleid, risico's en keuzes samenkomen. Voor een verdere uitwerking van de financiële uitgangspunten wordt verwezen naar bijlage 8 (financiële uitgangspunten)

Externe samenwerking

We werken samen met organisaties zoals VGS, VBSO, Driestar Educatief, het KOC, en andere kennis- en opleidingspartners die bijdragen aan professionalisering en ontwikkeling van het onderwijsveld. We versterken samen de kwaliteit en ontwikkeling van ons onderwijs.

Communicatie

Communicatie binnen het samenwerkingsverband wordt doelgericht ingezet om de doelen van het ondersteuningsplan te realiseren. Daarbij is het van belang dat alle betrokkenen weten waar wij voor staan en dat we dit uitdragen vanuit het gezamenlijke besef: 'wij zijn samen Berséba'. We zetten daarom diverse (digitale) communicatiemiddelen in om scholen te informeren, inspireren en activeren.

De schoolbesturen vormen de leden van Berséba. Daarom investeren we in het versterken van deze onderlinge verbinding, door informatie over relevante ontwikkelingen te delen en goed met elkaar af te stemmen. Intern begeleiders en directeuren blijven belangrijke ambassadeurs binnen de scholen. De komende jaren is er in de communicatie meer aandacht voor leerkrachten, die dagelijks voor de klas staan om goed onderwijs te bieden aan alle kinderen. Daarnaast wordt de communicatie richting ouders versterkt, waarbij het Ouder- en jeugdsteunpunt blijvend onder de aandacht wordt gebracht, zodat ouders weten waar zij terechtkunnen met vragen en ondersteuning.

Doelen

In 2031:

- Nemen en kennen alle (samenwerkende) schoolbesturen hun verantwoordelijkheid met betrekking tot herbergzaam onderwijs. Waar nodig vindt professionalisering plaats.
- Is er sprake van goede afstemming in de 4 genoemde lijnen waarbij sprake is van ervaren eigenaarschap in de regio, helderheid over kaders, rollen en verantwoordelijkheden.

- Is er een duidelijk kwaliteits- en financieel kader, waarbij middelen doelmatig worden ingezet, beleidsrijk worden verantwoord en via de meerjarenbegroting worden gestuurd op continuïteit en kwaliteit.
- Trekken regionale teams van de bureauorganisatie gezamenlijk op, vanuit een éénduidige visie met respect en ruimte voor verschillen in regionale uitvoering. Door intensieve samenwerking, kennisdeling en onderlinge visitaties wordt de kwaliteit van ondersteuning en uitvoering versterkt.
- Is de interne en externe communicatie zodanig ingericht en versterkt dat deze effectief bijdraagt aan het realiseren van de doelen van het ondersteuningsplan en aan het versterken van de verbinding binnen Berséba.

Toe te voegen bijlagen

1. Feiten en cijfers
2. Kwaliteitszorg (in brede zin)
3. Organisatiestructuur + stakeholders
4. Ondersteuningsstructuur & ondersteuningstoewijzing
5. Basisondersteuning
6. Ideeënlijst
7. (Terug) plaatsingsbeleid
8. Financiële uitgangspunten